

Digitalisering och förnyelse
Torbjörn Karlsson

Finansdepartementet

10333 STOCKHOLM

Yttrande - Slutbetänkande Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering (SOU 2024:45)

Sammanfattning

SKR styrker utredningens delbetänkande om kompletterande bestämmelser för att möta de krav som ställs inför inrättandet av en digital identitetsplånbok i Sverige.

Förslagen till bestämmelserna utgår från revideringen av den s.k. eIDAS-förordningen (nr 910/2014) som reglerar inrättandet av ett europeiskt ramverk för elektronisk identifiering. Förordningen har kompletterats med en skyldighet för EU:s medlemsstater att erbjuda individer och företag (juridiska personer) en digital identitetsplånbok (i det följande kallad "plånboken"). Den möjliggör tillgång till, och ge tillåtelse för användning av, egna uppgifter (attributsintyg) såsom utbildningsbevis, folkbokföringsuppgifter eller körkort.

Utredningen har i huvudsak hanterat frågan om svenska myndigheters kommande ansvar för *tillhandahållande, utfärdande* av plånbok och vilka nödvändiga *författningsändringar* som uppdragen medför. Därmed ingår varken plånbokens utformning eller implementering i utredningens arbete eller förslag till reglering. Från SKR:s perspektiv kommer påverkan på kommuner och regioner främst att uppstå under kommande faser, dvs när plånboken ska utvecklas, tekniskt implementeras och användas av individer och bolag i Europa.

SKR vill i huvudsak framföra följande synpunkter på utredningens förslag:

- Förordningen väntar fortfarande på kompletterande genomförandeakter från Europeiska kommissionen där infrastruktur och implementering av förordningen ska beskrivas. SKR delar därmed utredningens beskrivning att "det för närvarande är svårt eller närmast omöjligt att få en full överblick av förordningens tillämpning och dess konsekvenser" (SOU 2024:45, s 18).
- Utbildningskvalifikationer och betyg är, enligt förordningen, centrala attribut som plånboken ska innehålla. Eftersom Sverige saknar juridiskt grund samt samordnade processer och verktyg för digital betygshantering, behövs en samordnad nationell kraftsamling kring en ny infrastruktur som tar stöd från kraven i såväl eIDAS-förordningen som övriga angränsande regleringar, t ex SDG (2018/1724), interoperabilitet (2024/903). Det

saknas i skrivande stund beslut om digital betygshantering, och validiteten i digitalt underskrivna betyg.

- Utredningen föreslår att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) bör utveckla och tillhandahålla plånboken. SKR vill framhålla vikten av att Digg får nödvändiga resurser för utveckling, förvaltning och implementering av plånboken i samhället. I förlängningen kan plånboken medföra ett paradigmskifte i hanteringen av persondata och infrastrukturen behöver därmed förberedas för enhetlig hantering av nya attributsutfärdare och förberedas för stora transaktionsvolymerna som kräver stor kapacitet.
- Det är viktigt att utvecklingen av infrastrukturen för plånboken sker i nära samarbete med utvecklingen av den tekniska plattformen för bevisutbyte (SDG) då bevisen och attributsintygen sannolikt kommer att använda information från samma källor.

Sammanfattningsvis ser SKR att identitetsplånboken kan innebära stora förändringar i det digitala beteendemönstret: för utfärdare av betyg, för individerna och för företagen. Plånboken kan potentiellt fyllas med långt fler attribut än de obligatoriska intyg som förordningen kräver och utvecklingen av plånboken behöver säkerställa att infrastrukturen blir sammanhållen, begriplig och tillgänglig för alla aktörer i ekosystemet.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

SKR har ingen synpunkt på de författningsförslag som lagts fram i kapitel 1.

I övrigt:

6.3.3 Tillhandahållare av uppgifter för personidentifiering

I höstpropositionen (presenterad efter utredningen) har regeringen angett att Polismyndigheten ska ansvara för utvecklingen av den statliga e-legitimationen vilket föranleder att de också är lämpade att tillhandahålla PID (Personal Identification Data).

6.3.4 Elektroniska attributsintyg

Utredningen anger inga skäl att i lag reglera den betrodda tjänsten för attributsintyg, dvs den information som intygar något om en person. Däremot anges skäl till att fortsatt utreda exempelvis validering av attributsintyg, liksom att kommande genomförandeakter kan komma att påverka behovet av en reglering. SKR vill framhålla behovet av ett sammanhållet ansvar för hanteringen, inte minst då EU:s krav på nya attributsintyg kan komma att utvidgas och i förlängningen påverka fler aktörer än de som utredningen redovisar.

6.3.8 Tillhandahållandet förutsätter att åtgärder för ökad tillgänglighet vidtas

SKR vill understryka det behov som utredningen framhåller, dvs att upprätta ett nationellt register över förordnade förmyndare, gode män och förvaltare samt de som har en sådan ställföreträdare. Därtill bör registret även omfatta framtidsfullmakter. Liksom i fallet med den statliga e-legitimationen är ett sådant register av stor vikt för att hantera digitalt utanförskap och tillgänglighet i övrigt.

6.4 Gränsöverskridande identitetsmatchning

Identitetsmatchningen är en viktig komponent för att infrastrukturen ska ge stöd för auktoriserad inloggning över EU:s landsgränser och utredningen beskriver utförligt hur denna funktionalitet har hanterats historiskt. Ett av de största problemen är att användare inte kan komma in i e-tjänster över landsgränserna på grund av att ländernas e-tjänster/system använder lokala identitetsbegrepp (person-/samordningsnummer i Sverige). Utredningen hade tjänat på att djupare beskriva Diggs pågående arbete med identitetsmatchning inom ramen för SDG-arbetet, och hur detta avser att lösa problemen hos förlitande part.

6.9. Missbruk eller annan otillåten användning av identitetsplånboken

Utgångspunkten i utredningen, och i eIDAS i artikel 5a. 16a, är att lagring av transaktionsdata endast får förekomma om användaren har lämnat uttryckligt samtycke. Det saknas ett resonemang om när, och hur, ett samtycke får begäras. Omvänt så kan förordningen även tolkas som att berörda parter har möjlighet att kräva samtycke, via exempelvis allmänna användarvillkor. Förordningen är tydlig med att värna individens integritet och kontrollen av personliga attribut, men samtidigt är det av vikt att infrastrukturen inte missbrukas för brottslighet. SKR önskar att frågan om historik för transaktionsdata beaktas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

8.8.2 Kommuner och regioner

Konsekvenser. SKR styrker resonemang om att utredningens förslag inte inskränker det kommunala självstyret eller att utredningens förslag i dagsläget påverkar kommunernas eller regionernas ekonomi. SKR hade emellertid gärna sett att huvudtexten i utredningen resonerade kring de hypotetiska beräkningar som redovisas i bilaga 4, samt bilagans resonemang om den stora samhällskostnad som skulle uppstå om varje kommun behöver lösa utveckling och förvaltning för utfärdande av attributintyg (som exempelvis utbildningsbevis). Här finns också anledning till att föra ett resonemang om kostnader för privata huvudmän med offentliga uppdrag (friskolor). Utredningen hade därmed kunnat vara mer djärv och påvisat behovet av en nationell digital betygshantering.

SKR anser remissen besvarad i enlighet med ovanstående.

Sveriges Kommuner och Regioner

Verkställande direktörs underskrift
Palle Lundberg

Avdelningschefs underskrift
Ola Odebäck